

Sygn. akt I ACa 510/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Gulczyńska (spr.)
Sędziowie:	SSA Bogdan Wysocki SSA Piotr Górecki
Protokolant:	st.sekr.sądowy Agnieszka Paulus

po rozpoznaniu w dniu 3 lipca 2013 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. M. Ż.**

przeciwko **Skarbowi Państwa- (...)**

i (...)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 28 lutego 2013 r., sygn. akt XII C 1275/12

1. **oddala apelację,**

2. **zasądza od powoda na rzecz Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa 5.400 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego,**

3. **zasądza od Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu) na rzecz adwokata M. S. oraz adwokata A. J. po 3.321 zł tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

/-/P. Górecki /-/M. Gulczyńska /-/B. Wysocki

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 1 czerwca 2012 roku powód J. M.-Ż. wniósł o zasądzenie od Prezesa (...) i Prezesa(...)po 5 000 000 zł (łącznie 10 000 000 zł) z ustawowymi odsetkami od dnia złożenia pozwu. Uzasadniając swoje roszczenie powód podał, iż w lipcu 2011 roku złożył do Sądu Rejonowego w Gnieźnie wniosek, w którym kategorycznie chciał zrzec

się wszystkich prawa cywilnych do członków grup społecznych o nazwisku Ż. i J.. W toku tego postępowania został wezwany do złożenia pełnego aktu urodzenia, a nadto do sprecyzowania jakich praw cywilnych się zrzeka. Ponieważ nie mógł ponieść kosztów opłaty skarbowej, o którą zwrócił się do niego USC, odpisu takiego nie otrzymał. Ponadto Sąd Rejonowy w Gnieźnie nie wskazał mu tabeli praw cywilnych do nazwiska, których wskazania żądał, a które powodowi nie były znane. W konsekwencji wniosek powoda został mu zwrócony. Decyzję Sądu Rejonowego w Gnieźnie powód zaskarżył do Sądu wyższej instancji, ale bezskutecznie. W ocenie powoda decyzje tak Sądu Rejonowego jak i Sądu Okręgowego w Poznaniu naruszyły jego dobra osobiste, a w szczególności jego cześć i dobre imię oraz godność osobistą, zmuszając go do „przynależenia do grupy niegodziwców”, co uzasadnia żądania finansowe.

Reprezentująca pozwanych Prokuratoria (...) wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 28 lutego 2013 roku Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił powództwo. Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Wnioskiem z 4 lipca 2011 r. powód zrzekł się praw cywilnych do nazwiska Ż.. Zarządzeniem z dnia 14 lipca 2011 r. Przewodniczący (...) zwrócił się do powoda, informując go, iż w celu zmiany nazwiska może on zwrócić się do Urzędu Stanu Cywilnego właściwego dla jego stałego miejsca zamieszkania. Powód poinformował Sąd, że jego wniosek nie dotyczy jedynie zmiany nazwiska lecz zrzeczenia się do niego praw cywilnych. Następnie powód wezwany został do wskazania ostatniego miejsca zamieszkania oraz nadesłania odpisu pełnego aktu urodzenia, a nadto wskazania imienia i nazwiska oraz sprecyzowania o jakiego rodzaju zrzeczenie się praw cywilnych wnosi – w terminie 7 dni pod rygorem zwrotu wniosku. Zarządzeniem przewodniczącego z dnia 4 stycznia 2012 r. zwrócono wniosek powoda, a postanowieniem z dnia 8 maja 2012 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił jego zażalenie na to orzeczenie. Kolejne zażalenia powoda zostały odrzucone.

Sąd Okręgowy, powołując się na treść przepisu art. 23 k.c., wskazał, że przy ocenie naruszenia czci należy mieć na uwadze – obok odczuć osoby żądającej ochrony prawnej, które mogą być subiektywne – także obiektywny odbiór zachowań w opinii społecznej. W ocenie Sądu Okręgowego roszczenie powoda było niezasadne. Powód przy składaniu pisma wszczynającego postępowanie obowiązany był zachować wymogi formalne określone w przepisach kodeksu postępowania cywilnego, których spełnienie powoduje nadanie sprawie biegu. Skoro tych wymagań nie spełnił, to nie można stwierdzić, aby działanie organów sądowych w jakimkolwiek stopniu naruszyło dobro powoda, gdyż organy te działały w ramach obowiązujących przepisów.

W ocenie Sądu Okręgowego nie było potrzeby przeprowadzania dowodu z przesłuchania powoda, gdyż wystarczające było przeprowadzenie dowodu z akt sprawy wszczętej na wniosek powoda, w której decyzje Sądu Rejonowego w Gnieźnie poddane zostały kontroli instancyjnej.

Wyrok Sądu Okręgowego został zaskarżony w całości apelacją powoda.

Apelujący zarzucił:

- naruszenie prawa procesowego tj. art. 299 k.p.c., poprzez nie dopuszczenie przez Sąd I instancji dowodu z przesłuchania powoda, podczas, gdy w sprawie pozostały do wyjaśnienia istotne fakty;
- naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów wyznaczonej logicznym rozumowaniem i zasadami doświadczenia życiowego oraz niedokładne rozważenie wszystkich okoliczności, w efekcie prowadzących do niezgodności ustaleń faktycznych z materiałem dowodowym, poprzez błędne przyjęcie, że brak jest podstaw do uwzględnienia roszczeń powoda.

Z powołaniem na powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku oraz zasądzenie powództwa w całości zgodnie z treścią pozwu oraz obciążenie pozwanych kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego, według norm przepisanych za obie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie

sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu. Ponadto pełnomocnik powoda wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Prezesa (...) i Prezesa (...), kosztów zastępstwa procesowego udzielonego z urzędu, a nieuiszczonych nawet w części, według norm przepisanych – za postępowanie przed Sądem II Instancji.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii (...) kosztów postępowania apelacyjnego według norm prawem przepisanych.

Pismem procesowym z dnia 3 czerwca 2013 roku nowowyznaczony pełnomocnik powoda podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie oraz wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz adwokata M. S. zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu odwoławczym, oświadczając jednocześnie, iż koszty te nie zostały uiszczone choćby w części.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna.

Sąd Okręgowy prawidłowo i wyczerpująco przeprowadził analizę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i na tej podstawie prawidłowo ustalił stan faktyczny. Zarzuty naruszenia prawa procesowego w tym zakresie okazały się nieuzasadnione. Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy i przyjmuje je za własne. Ponadto Sąd Apelacyjny aprobuje również rozważania prawne Sądu Okręgowego i czyni je częścią własnych rozważań.

Niezasadny okazał się zarzut naruszenia przepisu art. 299 k.p.c. poprzez niedopuszczenie dowodu z przesłuchania powoda. Nie można podzielić stanowiska skarżącego, że dowód z przesłuchania powoda wyjaśniłby Sądowi szereg okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, przede wszystkim w zakresie przesłanek jakimi kierował się powód i podstawy jego żądania. Dowód z przesłuchania stron ma charakter uzupełniający i fakultatywny, a jego przeprowadzenie uzależnione jest od tego czy w sprawie pozostają niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko Sądu Okręgowego, że dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy wystarczające było przeprowadzenie dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy wszczętej na wniosek powoda. Naruszenia dóbr osobistych powód upatrywał w zwróceniu wniosku o zrzeczenie się wszelkich praw cywilnych do członków grup społecznych o nazwiskach Ż. – J., co powód wyartykułował w pozwie i w dalszych składanych w sprawie pismach procesowych. Dla wyjaśnienia, czy powyższa okoliczność stanowiła naruszenie dóbr osobistych powoda wystarczającym było – jak trafnie wywiódł to Sąd Okręgowy – przeprowadzenie dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach tej sprawy. Powód nie powoływał bowiem innych faktów, na których opierał swoje roszczenie, natomiast dokumenty znajdujące się w aktach Sądu Rejonowego w Gnieźnie zawierały również stanowisko powoda w tej kwestii. Skoro okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia można było wyjaśnić bez przeprowadzania dowodu z przesłuchania stron, to tym samym w oddaleniu przez Sąd Okręgowy wniosku o przesłuchanie powoda nie można upatrywać naruszenia przepisu art. 299 k.p.c.

Za niezasadny należało uznać zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisu art. 233 § 1 k.p.c. mającego polegać na nieuwzględnieniu przez Sąd I Instancji obiektywnych trudności powoda w uzyskaniu potrzebnych dokumentów, co w jego ocenie było naruszeniem jego dóbr osobistych. Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko Sądu Okręgowego, że nie można upatrywać naruszenia dóbr osobistych w działaniu organów sądowych, polegających na domaganiu się od powoda uzupełnienia braków formalnych wniosku w celu nadania mu prawidłowego biegu, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami postępowania cywilnego. Nadto wskazać należy, że nawet, gdyby przyjąć, że organy sądowe niezasadnie zwróciły pozew (co jednak w sprawie, w której powód był wnioskodawcą nie miało miejsca, a zasadność zwrotu pozwu była badana przez Sąd II Instancji w postępowaniu zażaleniowym), to nie uzasadnia to jeszcze twierdzenia, że działania takie stanowią naruszenia dóbr osobistych powoda jakim jest cześć, dobre imię i godność osobista. Czynność procesowa w postaci zwrotu wniosku nie ma – obiektywnie rzecz oceniając – charakteru uwłaczającego, nie poniża wnioskodawcy, nie naraża go na utratę dobrego imienia ani szacunku w oczach innych. Powód zresztą poprzestał na ogólnikowym wskazaniu, że doszło do naruszenia jego godności i dobrego imienia, nie wskazując, w jakich przeżyciach jego, czy też zachowaniach innych osób miałyby to znaleźć

odzwierciedlenie. Naruszenia tych dóbr powód upatrywał w tym, że organy sądowe uniemożliwiły mu odcięcie się od grup społecznych noszących nazwiska Ż. – J.. Żadne z tych nazwisk nie wywołuje w opinii społecznej negatywnych skojarzeń. Nadwrażliwość powoda na tym tle, bliżej zresztą nieuzasadniona i niewykazana, nie była wystarczająca do uznania, że jego dobra osobiste zostały naruszone. Już tylko z tego względu powództwo słusznie zostało oddalone.

Ponadto Sąd Okręgowy trafnie wywiódł, że organy sądowe działały w ramach obowiązujących przepisów. Nie można zatem przypisać im bezprawności działania, co w myśl art. 24 § 1 k.c. wyklucza ich odpowiedzialność wobec powoda.

Skoro działania pozwanych były zgodne z prawem i nie naruszały dóbr osobistych powoda, to roszczenie o zadośćuczynienie nie miało podstaw (art. 24 § 2 k.c. w zw. z art. 448 k.c.). Sąd Okręgowy oddalając powództwo nie dopuścił się więc naruszenia przepisów prawa procesowego i materialnego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie przepisu art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach procesu Sąd rozstrzygnął na podstawie przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. kierując się zasadą odpowiedzialności strony za wynik procesu. Ze względu na to, że powód był zwolniony od kosztów sądowych w całości nie było podstaw do obciążania go opłatami sądowymi i wydatkami (art. 100 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, dalej: u.k.s.c.). Na podstawie przepisu art. 108 u.k.s.c. powód jako strona przegrywająca sprawę obowiązany był jednak zwrócić poniesione przez przeciwnika koszty procesu. Na koszty poniesione przez Skarb Państwa składały się koszty zastępstwa procesowego przysługujące na podstawie przepisu art. 11 ust. 3 ustawy o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa z dnia 8 lipca 2005 r. Skarbowi Państwa – Prokuraturii Generalnej, obliczone na podstawie § 6 pkt w zw. z § 12 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu w wysokości 5 400 zł.

Na rzecz adwokata M. S. oraz A. J. zasądzono po 3 321 zł tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu. Wysokość wynagrodzenia jednego adwokata obliczono według stawki podstawowej na podstawie § 6 pkt 7 w zw. z § 13 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Sąd miał na uwadze, że w postępowaniu apelacyjnym występowało kolejno dwóch pełnomocników i z uwagi na to dokonał między nich podziału kwoty przysługującej w postępowaniu odwoławczym przed sądem apelacyjnym jednemu pełnomocnikowi, przyznając każdemu z nich wynagrodzenie w wysokości 1/2 stawki podstawowej, tj. 2700 zł. Tak obliczona kwota podlegała na podstawie § 2 pkt 3 cytowanego Rozporządzenia podwyższeniu o 23 % stawkę podatku od towarów i usług, co dało kwotę 3 321 zł.

/-/SSA Małgorzata Gulczyńska /-/SSA Bogdan Wysocki /-/ SSA Piotr Górecki